

پیش‌بینی شاخص‌های بیکاری به تفکیک استان تا سال ۱۴۰۰

مجری:

محمدصادق علی‌پور

همکاران:

محمد رضا اخوان

یگانه موسوی جهرمی

محمد غلامی

مهرنوش میرمحمد

گروه پژوهشی آمارهای اقتصادی

زمستان ۱۳۹۸

بسم الله الرحمن الرحيم

کد شناسه: RP-9919

عنوان: پیش‌بینی شاخص‌های بیکاری به تفکیک استان تا سال ۱۴۰۰

مجری: محمدصادق علیپور

همکاران: محمدرضا اخوان، یگانه موسوی جهرمی، محمد غلامی، مهرانوش میرمحمد

گروه پژوهشی: آمارهای اقتصادی

تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۹۹

نوبت انتشار: اول

طراح جلد: علیرضا رنجبر

صفحه‌آرا: نجمه ناظریان

❖ حق مالکیت معنوی این طرح پژوهشی متعلق به پژوهشکده‌ی آمار است و نقل مطالب فقط با ذکر مأخذ مجاز است.

تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان سرتیپ فکوری،

شماره‌ی ۱۴۵

۳- ۸۸۶۳۰۴۴۰ ۰۲۱

www.srtc.ac.ir

پیش‌گفتار

برنامه‌ریزی یکی از مهم‌ترین اقدامات و وظایف هر دولت است تا با کمترین هزینه به بیشترین منافع دست یابد و در عین حال از اتلاف منابع و دارایی‌ها جلوگیری کند. یکی از الزامات مهم برنامه‌ریزی، شناسایی دقیق سرمایه‌ها چه از نظر فیزیکی و چه از نظر سرمایه نیروی انسانی در استان‌های کشور است تا بر اساس آن از مزیت‌های مختلف آن‌ها استفاده کرده و با در نظر گرفتن کمبودها، در راستای توسعه کشور، اقدامات اساسی انجام دهد. رشد، توسعه و پیشرفت استان‌های کشور از مهم‌ترین مسائلی است که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران دولتی باید به آن توجه داشته باشند. بدین منظور شناخت استراتژی‌های توسعه مناسب بسیار حائز اهمیت است؛ در نتیجه برنامه‌ریزان محلی باید قدرت و ضعف اقتصاد محلی را بشناسند تا بتوانند برنامه‌ریزان کشوری را راهنمایی کنند. برنامه‌ریزان توسعه اقتصادی محلی و کشوری باید بدانند که گسترش فعالیت‌ها در منطقه چگونه بوده است و منطقه یا استان مورد نظر چگونه باید از عوامل تولید خود از جمله نیروی انسانی و عرضه نیروی کار خود استفاده کند.

توجه به بحث شناسایی عرضه و تقاضای نیروی کار و سایر عوامل تولید در استان‌ها در ایران به برنامه‌های پنج ساله توسعه اجتماعی اقتصادی برمی‌گردد، جایی که مقرر شد نرخ بیکاری استان‌ها کاهش یافته و بر عکس با افزایش اشتغال زمینه‌های رشد و توسعه اقتصادی را فراهم کنند. در این راستا شناسایی عوامل مؤثر بر اشتغال استان‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است که در نهایت بر رشد و توسعه اقتصادی استان‌ها تأثیر گذار بوده و همچنین با توجه به سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد. انجام این تحقیق و شناسایی مزیت‌ها و کاستی‌های استان‌ها بر اساس برآورد و بررسی بلندمدت نرخ بیکاری می‌تواند کمک ویژه‌ای به برنامه‌ریزان استان‌ها و کشور کند تا بوسیله آن به رشد مناطق کمک کرده و با شناسایی کاستی‌ها و رفع آن در راستای توسعه کشور قدم بردارند.

با توجه به اهمیت بالای این مسأله و رسالت و مأموریت پژوهشکده‌ی آمار و مرکز آمار ایران با هدف تحلیل نیروی کار در استان‌های کشور، انجام این طرح پژوهشی در دستور کار قرار گرفت.

این پژوهش در گروه پژوهشی آمارهای اقتصادی پژوهشکده‌ی آمار با همکاری آقای دکتر محمدصادق علی‌پور، به عنوان مجری طرح و آقای محمدرضا اخوان، خانم‌ها یگانه موسوی جهرمی، مهرانوش میرمحمد و محمدغلامی به

عنوان همکاران اصلی طرح پژوهشی در انجام این طرح مشارکت داشته‌اند که بدین وسیله از همه این عزیزان صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

گروه پژوهشی آمارهای اقتصادی

شریک‌های آمار

فهرست مطالب

۱	کلیات
۱-۱-۱-۱	مقدمه
۱-۲-۱-۱	بیان مسئله
۱-۳-۱-۱	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱-۴-۱-۱	اهداف پژوهش
۱-۵-۱-۱	تعاریف و مفاهیم مربوط به اشتغال و بیکاری
۹	ادبیات موضوعی و چارچوب نظری
۹-۱-۲	مقدمه
۱۰-۲-۲	انواع بیکاری
۱۱-۳-۲	بازار کار
۱۱-۳-۲-۱	تقاضای نیروی کار
۱۲-۳-۲-۲	عوامل مؤثر بر تقاضای نیروی کار
۱۳-۳-۲-۳	عرضه نیروی کار
۱۳-۴-۳-۲	عوامل مؤثر بر عرضه نیروی کار
۱۴-۳-۲-۵	تعادل بازار کار
۱۴-۴-۲	نظریه‌ها و سیاست‌های مربوط به اشتغال
۱۵-۴-۲-۱	نظریات کلاسیک‌ها و مساله اشتغال
۱۶-۴-۲-۲	کینز و مساله اشتغال
۱۸-۴-۲-۳	تورم و بیکاری
۲۰-۴-۲-۴	نئوکلاسیک‌ها و اشتغال
۲۱-۴-۲-۵	تئوری سیکل تجاری حقیقی و اشتغال
۲۲-۴-۲-۶	کینزین‌های جدید و اشتغال
۲۳-۵-۲	سیاست مالی
۲۴-۶-۲	سیاست مالی در مکاتب مختلف اقتصادی
۲۵-۷-۲	سیاست مالی در نظام اقتصاد اسلام
۲۵-۸-۲	مواضع سیاست مالی

- ۲-۹- اثرات اقتصادی سیاست مالی..... ۲۵
- ۲-۱۰- بیکاری در ایران..... ۲۷
- ۲-۱۰-۱- بیکاری جوانان..... ۲۸
- ۲-۱۰-۲- نرخ بیکاری کشور و نرخ بیکاری جوانان..... ۲۸

پیشینه تحقیق

۳۱

- ۳-۱- مروری بر مطالعات انجام شده..... ۳۱
- ۳-۱-۱- مطالعات انجام شده در داخل کشور..... ۳۱
- ۳-۱-۲- مطالعات انجام شده در خارج از کشور..... ۳۳

روش تحقیق

۳۹

- ۴-۱- مقدمه..... ۳۹
- ۴-۲- روش پژوهش..... ۳۹

یافته‌ها و نتایج

۴۱

- ۵-۱- مقدمه..... ۴۱
- ۵-۲- بررسی نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان‌های کشور..... ۴۱
- ۵-۳- نتایج توصیفی..... ۶۳

پیش‌بینی وضعیت بازار کار تا سال ۱۴۰۰

۶۵

- ۶-۱- مقدمه..... ۶۵
- ۶-۲- سناریو ۱. محاسبه شاخص‌ها بر اساس تداوم روند سال ۱۳۹۷..... ۶۵
- ۶-۳- سناریو ۲. محاسبه شاخص‌ها بر اساس تداوم روند میانگین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷..... ۶۶
- ۶-۴- پیش‌بینی بر اساس برآورد عددی..... ۶۶
- ۶-۴-۱- محاسبات سناریوی اول..... ۶۶
- ۶-۴-۲- محاسبات سناریو دوم..... ۷۰
- ۶-۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات..... ۷۳

مرجع‌ها

۷۵

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۲: مقایسه‌ی روند نرخ بیکاری جوانان در برابر نرخ بیکاری کشور ۱۳۸۵-۱۳۹۵.....	۲۹
جدول الف- ۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان اردبیل.....	۴۱
جدول ب- ۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان اصفهان.....	۴۲
جدول ب- ۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان البرز.....	۴۳
جدول ب- ۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان شمالی.....	۴۴
جدول ب- ۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان سیستان و بلوچستان.....	۴۴
جدول ب- ۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان فارس.....	۴۵
جدول ب- ۶: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان قزوین.....	۴۶
جدول ب- ۷: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان قم.....	۴۶
جدول ب- ۸: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کردستان.....	۴۷
جدول ب- ۹: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان هرمزگان.....	۴۸
جدول ب- ۱۰: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان یزد.....	۴۸
جدول ج- ۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان آذربایجان شرقی.....	۴۹
جدول ج- ۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان تهران.....	۵۰
جدول ج- ۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان سمنان.....	۵۱
جدول ج- ۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کهگیلویه و بویراحمد.....	۵۱
جدول ج- ۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان مرکزی.....	۵۲
جدول د- ۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان آذربایجان غربی.....	۵۳
جدول د- ۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان ایلام.....	۵۴
جدول د- ۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان بوشهر.....	۵۴
جدول د- ۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان چهارمحال و بختیاری.....	۵۵
جدول د- ۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان جنوبی.....	۵۶
جدول د- ۶: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان رضوی.....	۵۶
جدول د- ۷: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خوزستان.....	۵۷
جدول د- ۸: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان زنجان.....	۵۸
جدول د- ۹: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کرمان.....	۵۸
جدول د- ۱۰: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کرمانشاه.....	۵۹

جدول د- ۱۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان گیلان.....	۶۰
جدول د- ۱۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان لرستان.....	۶۰
جدول د- ۱۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان مازندران.....	۶۱
جدول د- ۱۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان همدان.....	۶۲
جدول ه- ۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان گلستان.....	۶۲
جدول ۶-۱: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کل کشور در سال ۱۳۹۸ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۶
جدول ۶-۲: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۳۹۸ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۷
جدول ۶-۳: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کل کشور در سال ۱۳۹۹ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۷
جدول ۶-۴: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۳۹۹ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۸
جدول ۶-۵: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کشور در سال ۱۴۰۰ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۸
جدول ۶-۶: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۴۰۰ در سناریو اول (هزار نفر).....	۶۹
جدول ۶-۷: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کل کشور در سال ۱۳۹۸ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۰
جدول ۶-۸: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۳۹۸ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۰
جدول ۶-۹: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کل کشور در سال ۱۳۹۹ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۱
جدول ۶-۱۰: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۳۹۹ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۱
جدول ۶-۱۱: وضعیت جمعیت فعال و بیکار کشور در سال ۱۴۰۰ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۲
جدول ۶-۱۲: وضعیت جمعیت فعال و بیکار استانی در سال ۱۴۰۰ در سناریو دوم (هزار نفر).....	۷۲

فهرست شکل ها

- شکل ۲-۱: تقاضای کار کل اقتصاد ۱۲
- شکل ۲-۲: عرضه کار کل اقتصاد ۱۳
- شکل ۲-۳: تعادل بازار کار ۱۴
- شکل ۲-۴: تعدیل بازارکار در مدل کلاسیک (به دنبال افزایش قیمت) ۱۵
- شکل ۲-۵: تعدیل بازار کار طبق ایده‌ی کینزی ۱۷
- شکل ۲-۶: تعدیل بازار کار طبق دیدگاه عمومی ۱۷
- شکل ۲-۷: منحنی فیلیپس ۱۸
- شکل ۲-۸: منحنی فیلیپس با لحاظ انتظارات تورمی ۱۹
- شکل ۲-۹: نرخ بیکاری در کل کشور ۲۷
- شکل الف-۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان اردبیل ۴۲
- شکل ب-۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان اصفهان ۴۳
- شکل ب-۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان البرز ۴۳
- شکل ب-۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان شمالی ۴۴
- شکل ب-۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان سیستان و بلوچستان ۴۵
- شکل ب-۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان فارس ۴۵
- شکل ب-۶: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان قزوین ۴۶
- شکل ب-۷: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان قم ۴۷
- شکل ب-۸: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کردستان ۴۷
- شکل ب-۹: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان هرمزگان ۴۸
- شکل ب-۱۰: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان یزد ۴۹
- شکل ج-۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان آذربایجان شرقی ۵۰
- شکل ج-۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان تهران ۵۰
- شکل ج-۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان سمنان ۵۱
- شکل ج-۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کهگیلویه و بویراحمد ۵۲
- شکل ج-۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان مرکزی ۵۲
- شکل د-۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان آذربایجان غربی ۵۳
- شکل د-۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان ایلام ۵۴

- شکل د-۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان بوشهر ۵۵
- شکل د-۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان چهارمحال و بختیاری ۵۵
- شکل د-۵: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان جنوبی ۵۶
- شکل د-۶: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خراسان رضوی ۵۷
- شکل د-۷: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان خوزستان ۵۷
- شکل د-۸: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان زنجان ۵۸
- شکل د-۹: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کرمان ۵۹
- شکل د-۱۰: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان کرمانشاه ۵۹
- شکل د-۱۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان گیلان ۶۰
- شکل د-۱۲: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان لرستان ۶۱
- شکل د-۱۳: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان مازندران ۶۱
- شکل د-۱۴: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان همدان ۶۲
- شکل ه-۱: نرخ مشارکت و نرخ بیکاری در استان گلستان ۶۳

کلیات

۱-۱- مقدمه

امروزه توجه به سیاست‌های کلان و برنامه‌ریزی منطقه‌ای به عنوان یک اصل کلی پذیرفته شده است، اما به آن معنی نیست که برنامه واحد را بتوان برای تمام استان‌ها نیز پیاده کرد. رشد و توسعه اقتصادی مناطق یک کشور از مهم‌ترین اهداف مهم دولت‌های محلی است. از بررسی اقتصاد منطقه‌ای در استان‌های مختلف کشور مطالعه شاخص‌های اقتصادی مشخص می‌شود که برخی مناطق نسبت به مناطق دیگر عملکرد اقتصادی بهتری دارند و در مقایسه با میانگین کشور از وضعیت اقتصادی بالاتری برخوردارند. این رشد فزاینده ناشی از ساختار اقتصادی مناسب، وجود مزیت‌های نسبی در فعالیت‌های مختلف و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی منطقه‌ای صحیح است. واقعیت‌های موجود در ایران، نشان می‌دهد که در مناطق مختلف کشور نابرابری‌های زیادی در زمینه تولید و اشتغال وجود دارد. این پدیده به دلیل عدم شناخت امکانات و استعدادهای مناطق مختلف در زمینه توسعه اقتصادی به وجود آمده است و باعث شده همچنان موضوع توسعه نیافتگی در برخی استان‌ها ادامه یابد.

در فصل حاضر که فصل آغازین این پژوهش می‌باشد به تشریح بیان مسئله، اهمیت و ضرورت موضوع، اهداف تحقیق (هدف از انتخاب موضوع)، فرضیه و سؤالات تحقیق، روش تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها و مفاهیم به کار رفته در تحقیق پرداخته شده است.

۱-۲- بیان مسئله

برنامه‌ریزی یکی از مهم‌ترین اقدامات و وظایف هر دولتی در جهت پیشبرد اهداف خود می‌باشد تا با کمترین هزینه به بیشترین منافع دست یابد و در عین حال از اتلاف منابع و دارایی‌ها جلوگیری کند. یکی از الزامات مهم برنامه‌ریزی، شناسایی دقیق سرمایه‌ها چه از نظر فیزیکی و چه از نظر سرمایه نیروی انسانی در استان‌های کشور است تا بر اساس آن از مزیت‌های مختلف آن‌ها استفاده کرده و با در نظر گرفتن کمبودها، در راستای توسعه

کشور، اقدامات اساسی انجام دهد. رشد و توسعه آینده استان‌های کشور از مهم‌ترین مسائلی است که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران دولتی باید به آن توجه داشته باشند. بدین منظور شناخت استراتژی‌های توسعه مناسب بسیار حائز اهمیت است؛ در نتیجه برنامه‌ریزان محلی باید قدرت و ضعف اقتصاد محلی را بشناسند تا بتوانند برنامه‌ریزان کشوری را راهنمایی کنند. برنامه‌ریزان توسعه اقتصادی محلی و کشوری باید بدانند که گسترش فعالیت‌ها در منطقه چگونه بوده است و منطقه یا استان مورد نظر چگونه باید از عوامل تولید خود از جمله نیروی انسانی و عرضه نیروی کار خود استفاده کند.

ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی توسط رهبر معظم انقلاب و اشاره مستقیم به محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد از جمله بهره‌وری نیروی انسانی، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشوری، دولت را بر آن داشت تا به منظور تحقق این سیاست در برنامه توسعه ششم پس زمینه‌ای از مزیت‌های استانی را فراهم کند و بر اساس آن برنامه‌ریزی انجام دهد.

کشورها و نظام اقتصادی آنها دارای هدف‌های معینی هستند که برای رسیدن به آنها تلاش می‌کنند. به عنوان مثال نظام‌های اقتصادی کشورهای رو به توسعه و از جمله کشور ما در صدد دستیابی به هدف‌های رشد، افزایش اشتغال و رفاه جامعه می‌باشند. در کشورهای صنعتی و پیشرفته نیز هدف اغلب دولت‌ها در تأمین اشتغال جلوگیری از اعتراض بیکاران، گروه‌های کم درآمد و ایجاد فرصت‌های شغلی است.

رشد و توسعه پایدار اقتصاد یک کشور نیازمند بهره‌برداری بهینه از منابع و عوامل تولید است. به عبارت دیگر عوامل و منابع تولیدی باید به صورت کارا و بهینه مورد استفاده قرار گیرد. بیکاری یکی از مشکلات کشورهای در حال توسعه می‌باشد که عواقب منفی زیادی را به دنبال دارد. نرخ بالای بیکاری در کشورها موجب گردیده که ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش بیکاری در راس مهم‌ترین اهداف برنامه‌ریزان و مسئولان دولتی قرار گیرد.

امکانات بالقوه یک کشور در جهت رشد و توسعه اقتصادی تا حدود زیادی وابسته به منابع انسانی است، لذا عدم استفاده بهینه از منابع انسانی، باعث قرار گرفتن اقتصاد کشور زیر منحنی امکانات تولید می‌شود که متعاقباً عقب ماندگی تولید کشور را در پروسه‌ی رشد و توسعه اقتصادی به همراه می‌آورد. پس دولت می‌تواند با افزایش مخارج خود و یا کاهش نرخ مالیات، افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و دنبال آن افزایش درآمد ملی و یا افزایش درآمد استان‌ها در ایجاد تقاضای مؤثر، زمینه‌های لازم را برای ایجاد اشتغال فراهم آورد. در این مطالعه سعی شده است تا با اشاره به میزان بیکاری در استان‌های کشور و با استفاده از روش پنل دیتا به ارائه راهکار مناسب برای کاهش بیکاری رسید.

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

نیروی انسانی یکی از مهم‌ترین عوامل پیشرفت استان‌ها و مناطق کشور است و کشورها در تلاشند که از این مزیت خود به هر نحو که امکان‌پذیر است استفاده کنند. کشورها نیز با اتکا به توانایی‌های نیروی کار بالقوه و موجود در تلاشند وضعیت اقتصادی خود را بهبود دهند.

توجه به بحث شناسایی عرضه و تقاضای نیروی کار و سایر عوامل تولید در استان‌ها در ایران به برنامه پنجم توسعه برمی‌گردد، جایی که مقرر شد نرخ بیکاری استان‌ها کاهش یافته و بر عکس با افزایش اشتغال زمینه‌های رشد و توسعه اقتصادی را فراهم کنند. در این راستا شناسایی عوامل مؤثر بر اشتغال استان‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است که در نهایت بر رشد و توسعه اقتصادی استان‌ها تأثیر گذار بوده و همچنین با توجه به سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گیرد. انجام این تحقیق و شناسایی مزیت‌ها و کاستی‌های استان‌ها بر اساس برآورد و بررسی بلند مدت نرخ بیکاری می‌تواند کمک ویژه‌ای به برنامه‌ریزان استان‌ها و کشور کند تا بوسیله آن به رشد مناطق کمک کرده و با شناسایی کاستی‌ها و رفع آن در راستای توسعه کشور قدم بردارند.

بیکاری و عوامل مؤثر بر آن از مباحث عمده‌ی اقتصاد کلان است. بررسی رابطه‌ی میان متغیرهای کلان اقتصادی و بیکاری می‌تواند سیاست‌گذاران و اقتصاددانان را در بررسی عملکرد اقتصادی یاری دهد. با توجه به این‌که در عصر حاضر اکثر اقتصادها از بحران بیکاری رنج می‌برند شناسایی عوامل مؤثر بر بیکاری از اهمیت خاصی برخوردار است.

دولت‌ها برای رسیدن به این اهداف سیاست‌های اقتصادی مختلفی را طراحی نموده و به مرحله‌ی اجرا می‌گذارند. سیاست مالی یکی از این سیاست‌هاست، همچنین سیاست مالی از مهم‌ترین انواع دخالت دولت در اقتصاد کلان به شمار می‌رود. زمانی که دولت وضعیت موجود اقتصاد را مطلوب نداند برای رسیدن به وضعیت مطلوب و بهبود وضعیت موجود راه معینی را در پیش می‌گیرد تا از میزان بیکاری بکاهد. سیاست مالی به سیاستی گفته می‌شود که از طریق ابزارهایی نظیر تغییر در هزینه‌های دولتی و مالیات سعی می‌کند به اهداف معین اقتصادی نایل گردد. سیاست مالی شامل اقداماتی نظیر تغییر در هزینه‌های جاری و عمرانی دولت، تغییر در مالیات مستقیم، تغییر در مالیات غیر مستقیم، تغییر در پرداخت‌های انتقالی و کمک‌های بلاعوض می‌باشد، همچنین منابع استان‌ها نیز سالانه در قالب بودجه‌ی استانی به عنوان پیوست لوایح بودجه‌ی سنواتی ارائه می‌شود، قابل ذکر است که منابع استانی از دو محل منابع استانی و دیگری منابع ملی تأمین می‌شود.

بازار کار یکی از بازارهای مهم در اقتصاد می‌باشد که در آن عرضه و تقاضای نیروی کار و بیکاری مورد بررسی قرار می‌گیرند. بیکاری و اشتغال از جمله موضوعات بین رشته‌ای محسوب می‌شوند و از جنبه‌های مختلف به ویژه از دیدگاه اقتصادی در هر جامعه‌ای بسیار حائز اهمیت می‌باشند. طی سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۵ ایران شاهد نرخ بالای رشد جمعیت بود که به ۳/۹۱ درصد در سال رسید. این جمعیت در دهه‌های اخیر وارد بازار کار می‌شوند و بر نرخ عرضه‌ی کار می‌افزایند. با گسترش دانشگاه‌ها بخشی از نیروی کار موقتاً از بازار کار خارج شده و پس از فراغت از تحصیل بر فشار عرضه‌ی نیروی کار افزوده می‌شود این در حالی است که در بخش تقاضای نیروی کار وضعیت مناسبی وجود ندارد. رشد بالای جمعیت در دهه‌ی ۱۳۶۰، پایین بودن ظرفیت‌های تولیدی، پیشرفت سطح فن‌آوری تولید، واردات کالاهای سرمایه‌ای تکنولوژی بر، میزان دستمزدها، پدیده‌ی چند شغلی بودن، قوانین و مقررات بازار کار، رشد اقتصادی اندک، عدم توسعه‌ی واحدهای تولیدی، وجود موانع سرمایه‌گذاری، سیاست‌های پولی و مالی دولت، نرخ ارز، تورم و عدم وجود سیستم اطلاعات رسانی کارآمد در بازار کار همگی بر نرخ بیکاری در ایران مؤثر هستند و باعث شده که کشور با نرخ بالای بیکاری دو رقیبی مواجه شود. از سویی دیگر برای حل معضل بیکاری از اقتصاد کشور نیاز به پیش‌بینی تأثیر سیاست‌های اقتصادی بر نرخ بیکاری است. در بخش اقتصادی جامعه، مجموعه‌ی متغیرهای کلان و اساسی اقتصاد هر